

УДК 336.71:336.76:502.131

В. В. Дранус,

к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5617-6740>

С. С. Агбальян,

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-8318-3995>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.23.167

ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

V. Dranus,

PhD in Economics, Associate Professor, Petro Mohyla Black Sea National University

S. Agbalyan,

Master's degree student pursuing higher education in the field

of 072 Finance, Banking, Insurance and Stock Market, Petro Mohyla Black Sea National University

INSTRUMENTS FOR ENSURING THE FINANCIAL STABILITY OF UKRAINIAN BANKS IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE GLOBAL FINANCIAL SERVICES MARKET

У статті досліджено сутність категорії "фінансова стійкість банків" як комплексного багатовимірного явища, що відображає здатність банківських установ ефективно функціонувати в умовах зовнішніх і внутрішніх шоків, підтримуючи платоспроможність, ліквідність і довіру клієнтів. Розкрито економічну природу цього поняття, його зв'язок із показниками капіталізації, прибутковості, ризик-менеджменту та структурою активів і пасивів. З'ясовано, що фінансова стійкість формується під впливом як макроекономічних факторів (інфляція, валютна стабільність, монетарна політика), так і мікропруденційних інструментів управління ризиками. Узагальнено міжнародний досвід зміцнення фінансової стійкості банків у межах реалізації принципів Basel III, макропруденційного нагляду та ESG-підходів. Визначено можливості адаптації цих інструментів до українських реалій, з урахуванням сучасних викликів воєнної економіки, цифровізації фінансового сектору та трансформації бізнес-моделей банків.

The article provides an in-depth examination of the financial stability of banks as a multidimensional economic category that captures the ability of banking institutions to preserve solvency, liquidity, and operational efficiency amid internal imbalances and external macrofinancial shocks. The research conceptualizes financial stability through the interrelation of capital adequacy, profitability, risk sensitivity, asset-liability management, and the structural resilience of banks' balance sheets. Particular emphasis is placed on evaluating the effectiveness of corporate governance, the diversification of income sources, the digital maturity of financial operations, and the quality of supervisory practices as determinants of long-term resilience.

The study systematically investigates the instruments used in global financial markets to strengthen financial stability, including Basel III capital and liquidity standards, countercyclical macroprudential buffers, stress testing methodologies, recovery and resolution planning, and the integration of ESG-based risk assessment into banking strategies. International experience demonstrates that the sustainable development of the global financial services market increasingly relies on the interaction of regulatory, institutional, and technological mechanisms that enhance banks' adaptive capacity and reduce systemic vulnerabilities.

Special attention is devoted to the prospects for adapting these instruments to the Ukrainian banking sector under conditions of wartime uncertainty, elevated credit and market risks, persistent inflationary pressures, and accelerated digitalization of financial services. The article argues that ensuring the financial stability of Ukrainian banks requires not only sufficient capitalization and liquidity but also the development of robust cybersecurity infrastructure, the expansion of digital risk-management tools, the modernization of supervisory approaches in line with European regulatory practices, and the embedding of sustainability-oriented financial strategies.

The results of the study indicate that achieving sustainable financial stability in Ukraine depends on the coordinated implementation of modern regulatory instruments, the enhancement of institutional capacity, and the effective use of digital and ESG-based innovations that align the national banking system with the long-term trends of the global financial services market.

Ключові слова: ринок фінансових послуг, сталий розвиток, банк, фінансова стійкість, капіталізація, ліквідність, ризик-менеджмент, макропруденційне регулювання, директива Basel III.

Key words: financial services market, sustainable development, bank, financial stability, capitalisation, liquidity, risk management, macroprudential regulation, Basel III directive.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Стійкість банківської системи є ключовою передумовою стабільності фінансового сектору та економічного розвитку країни. В умовах глобальної фінансової нестабільності, макро-економічних дисбалансів, зростання геополітичних ризиків та трансформацій фінансових ринків особливої актуальності набуває проблема забезпечення фінансової стійкості банків. Українські банки стикаються з низкою викликів, серед яких серйозні економічні та операційні ризики, спричинені війною, зокрема руйнуванням інфраструктури, нестабільністю економічного середовища та зменшенням платоспроможності клієнтів, крім того, вплив на їх фінансову стійкість мають волатильність валютного ринку, зниження якості кредитних портфелів, високий рівень регуляторних вимог, необхідність адаптації до міжнародних стандартів фінансового нагляду тощо.

В таких умовах важливим завданням є пошук та впровадження ефективних інструментів підвищення фінансової стійкості банків на основі кращих міжнародних практик. Дослідження інструментів сталого розвитку дозволить не лише зміцнити позиції банківського сектору України, а й сприятиме підвищенню довіри інве-

сторів, поліпшенню доступу до зовнішнього фінансування та загальній макрофінансовій стабільності держави.

Таким чином, проблема підвищення фінансової стійкості банків тісно пов'язана з виконанням важливих наукових і практичних завдань: удосконаленням теоретико-методологічних підходів до оцінки фінансової стійкості, розробленням інструментів ризик-менеджменту, а також адаптацією міжнародного досвіду регулювання банківської діяльності до українських умов з урахуванням принципів сталого розвитку та використання дієвих інструментів ефективного функціонування ринку фінансових послуг. Вирішення цієї проблеми має стратегічне значення для побудови конкурентоспроможної, стабільної та соціально відповідальної банківської системи України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В сучасних умовах динамічних змін фінансового середовища питання забезпечення фінансової стійкості банків набуває особливої актуальності. У науковій літературі проблема фінансової стабільності банків розглядається у взаємозв'язку із принципами сталого розвитку, ефективністю систем управління ризиками, регуляторною політикою та зовнішніми макро-економічними факторами.

У науковій праці С. Халатур, А. Величко, О. Павленко, О. Карамушки, М. Губи зроблено внесок у дослідження фінансової стійкості банків за рахунок презентації економетричної моделі, що враховує вплив макроекономічних показників, інноваційної активності та інвестиційного клімату на рівень капіталізації банків [1]. Дослідники доводять, що посилення інноваційних процесів і зростання іноземних інвестицій сприяють підвищенню фінансової стійкості банківських установ.

Дослідження Д.Абішевої щодо макропруденційного регулювання підкреслює важливість раннього виявлення системних ризиків та застосування превентивних макропруденційних інструментів фінансової політики [2]. Досвід Казахстану може бути корисним для України, оскільки обидві країни мають перехідні економіки з домінуванням банківського сектору на ринку фінансових послуг, високу залежність від валютних коливань та сировинного експорту, а також потребують посилення макропруденційного нагляду для забезпечення стабільності банківської системи в умовах зовнішніх і внутрішніх шоків. Вагомий внесок у дослідження взаємозв'язку між фінансовою інклюзією та стабільністю зробили М. Ціхак із співавторами, які зазначають, що розширення доступу до фінансових послуг може одночасно зміцнювати та послаблювати стійкість банків залежно від якості системи управління ризиками [3]. К.Д. Маріана і А. Раз аналізують роль центральних банків у підтриманні фінансової стійкості та взаємозв'язок між монетарною та макропруденційною політикою [4]. Автори роблять висновок, що активна участь центральних банків у політиці фінансової стабільності знижує ризики банківського сектору.

Узагальнення результатів розробок вітчизняних і зарубіжних науковців дає підстави стверджувати, що проведені дослідження охоплюють комплексний аналіз макроекономічного, регуляторного та інституційного впливу на фінансову стійкість банків, однак недостатньо уваги приділено інтеграції цих підходів із принципами сталого розвитку та специфікою післявоєнного розвитку ринку фінансових послуг в Україні. Саме ці аспекти та адаптація міжнародного досвіду до українських умов залишаються неповністю розкритими і становлять предмет подальшого дослідження в межах даної роботи.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження та систематизація інструментів забезпечення фінансової

стійкості банків з урахуванням принципів сталого розвитку, аналіз міжнародного досвіду їх застосування та визначення можливостей адаптації цих інструментів до сучасних умов українського ринку фінансових послуг.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ключові індикатори фінансової стійкості банків відображають їхню здатність ефективно виконувати належні їм функції на ринку фінансових послуг, витримувати макроекономічні та ринкові шоки та одночасно забезпечувати сталий розвиток. До таких індикаторів належить капіталізація банку, що характеризується коефіцієнтом адекватності капіталу, що показує співвідношення власного капіталу до ризикованих активів і визначає здатність установи покривати потенційні збитки, а також співвідношення власного капіталу до активів, що відображає фінансову подушку безпеки для покриття зобов'язань. Ліквідність банку оцінюється через показники покриття короткострокових і довгострокових зобов'язань, такі як коефіцієнт покриття ліквідності та норматив стабільного фінансування, які свідчать про здатність банку підтримувати платоспроможність навіть у разі кризових умов. Важливими є також показники кредитного ризику, зокрема частка проблемних кредитів у загальному кредитному портфелі та рівень їх покриття резервами, що визначає здатність банку мінімізувати збитки від непрацюючих активів. Рентабельність та ефективність діяльності оцінюється через прибутковість активів і власного капіталу, а також через співвідношення витрат до доходів, що відображає ефективність управління ресурсами та операційною діяльністю банку. Для оцінки стійкості до зовнішніх і внутрішніх ризиків використовуються результати стрес-тестів та аналіз структури ризикованого портфеля, що дозволяє прогнозувати поведінку банку у випадку макроекономічних або ринкових шоків. Окрім традиційних фінансових показників, сьогодні все більшого значення набувають індикатори сталого розвитку та ESG, що оцінюють, наскільки діяльність банку відповідає економічним, соціальним та екологічним цілям, включно з обсягом зелених кредитів та інвестицій у соціально відповідальні проекти. Інтеграція таких показників у систему оцінки фінансової стійкості дозволяє банкам не лише забезпечувати власну стабільність та рентабельність, а й сприяти розвитку ринку фінансових послуг в цілому, підтримувати екологічні ініціативи та підвищувати рівень соціальної відповідальності.

Одним із ключових індикаторів фінансової стійкості банків є рівень капіталізації та ліквідності, що визначають здатність протистояти шокам і підтримувати платоспроможність у кризових умовах. У світовій практиці значна увага приділяється оптимізації структури капіталу, формуванню буферів, а також застосуванню контрциклічних інструментів.

У дослідженні Ф.Х. Побласьйона Гарсії та Н. Суарес [5] проаналізовано дані 16061 банку з 27 країн за період 2013—2023 рр. Результати засвідчили, що високий рівень капіталізації та достатній рівень ліквідності суттєво підвищують стійкість банківських установ до зовнішніх шоків. Водночас автори наголошують на існуванні ефекту заміщення між цими двома факторами, коли надмірне накопичення ліквідності може знижувати прибутковість, тоді як високий капітал забезпечує більш стабільну довгострокову позицію.

Подібні результати демонструють дослідження інших науковців, які доводять, що банки з більшими капітальними буферами демонструють нижчий рівень ризику, особливо у кризових періодах та підвищення рівня капіталізації не лише зміцнює фінансову стійкість банків, але й підвищує їх прибутковість, особливо в розвинутих ринках фінансових послуг [6; 7]. Крім того, капітал банку опосередковано впливає на стабільність через механізми створення ліквідності та диверсифікації активів, що дозволяє банкам зменшити ризики концентрації та підвищити стійкість до ринкових коливань [8].

Варто відзначити, що нормативні підходи до регулювання капіталу в Україні на сучасному етапі функціонування ринку фінансових послуг частково гармонізовано із міжнародними стандартами Базель III, що передбачають вимоги до мінімального рівня регулятивного капіталу, адекватності капіталу до ризиків, формування капітальних буферів та підтримки ліквідності банків. Водночас вітчизняні умови функціонування банківського сектору мають низку специфічних особливостей, що потребують гнучкої адаптації цих стандартів. Зокрема, це стосується визначення оптимального рівня капітальних буферів з урахуванням високих воєнних ризиків, що підвищують ймовірність кредитних та ринкових збитків, інфляційного тиску, що впливає на вартість капіталу та прибутковість банків, а також нестабільності ринку депозитів, що обмежує доступ до стабільного фінансування. Крім того, українські банки мають враховувати специфіку післявоєнної відбудови економіки, коли зростатиме потре-

ба у фінансуванні соціально-екологічних та інфраструктурних проєктів, що накладатиме додаткові вимоги до формування капіталу і управління ризиками. Така адаптація стандартів Базель III надасть можливість не лише забезпечити фінансову стійкість банків у кризових умовах, а й інтегрувати принципи сталого розвитку та відповідального фінансування у практику українських фінансових установ, що сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності на глобальному ринку фінансових послуг.

Зарубіжні дослідники у своїх працях доводять, що фінансова стійкість банків значною мірою залежить не лише від достатності капіталу, але й від здатності ефективно диверсифікувати джерела доходів. Вони підкреслюють, що домінування відсоткового доходу підвищує вразливість банків до змін відсоткових ставок та загальних макроекономічних коливань, тоді як збільшення частки невідсоткових надходжень суттєво знижує рівень ризиків і зміцнює стабільність фінансових результатів [9]. Також їх дослідження підтверджують, що визначальним фактором підвищення стійкості є не країна, де функціонує банк, а особливості його діяльності на ринку фінансових послуг, адже диверсифікація й оптимальне співвідношення відсоткових та невідсоткових надходжень забезпечують банкам вищу прибутковість і нижчу чутливість до фінансової турбулентності, незалежно від специфіки ринку фінансових послуг, у межах якого вони працюють [10]. У випадку України, де банківський сектор усе ще значною мірою орієнтований на традиційне кредитування, використання таких підходів може стати важливим інструментом зниження ризику концентрації доходів і підвищення загальної фінансової стійкості.

Також міжнародний досвід свідчить, що банки, що активно впроваджують мобільний банкінг, фінтех-платформи, автоматизацію аналітики ризиків та інші цифрові сервіси у якості інструментів забезпечення фінансової стійкості, демонструють здатність до вищого рівня фінансової гнучкості та меншу залежність від короткострокових депозитів. Ці фактори прямо впливають на стійкість у кризових умовах.

Фінансова стабільність банківської системи залежить також від якості макропруденційного регулювання, спрямованого на запобігання накопиченню системних ризиків. Підвищення вимог до якості капіталу суттєво зменшує ймовірність виникнення системних криз. Дослідники підкреслюють важливість не лише кількісних параметрів капіталу, а й структури активів та ролі корпоративного управління [11].

Сучасні підходи до забезпечення фінансової стійкості банків підкреслюють ключову роль стрес-тестування як універсального інструменту оцінювання здатності банківської системи витримувати різні типи шоків. На глобальному ринку фінансових послуг цей механізм є стандартом наглядової практики, оскільки дозволяє своєчасно виявляти потенційні дефіцити ліквідності, ризики втрати капіталу чи надмірної концентрації активів. У світовій практиці стрес-тестування розглядається як необхідний елемент системи макропруденційної політики, що забезпечує прозорість, підвищує довіру та сприяє стабільності фінансових інститутів [12]. В Україні НБУ також активно інтегрує підходи стрес-тестування у власну систему нагляду, розширюючи їхній методологічний зміст та адаптуючи до умов воєнної економіки, високої невизначеності й структурних змін ринку фінансових послуг. Попри помітний прогрес, подальше удосконалення цієї практики залишається актуальним, оскільки потребує ширшого охоплення ризиків, модернізації методик і гармонізації з міжнародними принципами макропруденційного регулювання в цілому, а не лише з окремими юрисдикціями.

Окремої уваги заслуговує питання результативності макропруденційної політики, яка у світовій практиці розглядається як ключовий механізм запобігання системним ризикам. У дослідженні ЄЦБ [13] зазначається, що узгоджене застосування монетарних та макропруденційних інструментів дозволяє зміцнити стійкість банківських систем, запобігти надмірному зростанню кредитних ризиків і забезпечити збалансований розвиток фінансового середовища. Узагальнення міжнародного досвіду демонструє, що Україні доцільно орієнтуватися на комплексний підхід, який поєднує найефективніші інструменти макропруденційного регулювання, перевірені у різних юрисдикціях глобального ринку фінансових послуг. Це дозволить врахувати різноманітність ризиків і підвищити стійкість національного банківського сектору в умовах посиленої невизначеності.

У країнах Європейського Союзу останні роки супроводжуються системним посиленням вимог до капітальної бази банків відповідно до стандартів Базель III, що стало ключовим елементом сучасної моделі регулювання фінансової стійкості. Наглядові органи особливу увагу приділяють зростанню частки високоякісного основного капіталу та формуванню контрциклічних буферів, що дозволяють згладжувати вплив економічних коливань і мінімізувати накопичення системних ризиків у періоди

підвищеної ринкової волатильності. Рекомендації Базельського комітету з банківського нагляду наголошують, що саме якісний та достатній капітал є фундаментом стійкості банківських установ, адже він забезпечує здатність протистояти зовнішнім шокам, запобігає розгортанню кризових процесів та сприяє довгостроковій стабільності ринку фінансових послуг [14]. Зарубіжна практика підтверджує: банки, які підтримують високий рівень достатності капіталу (понад 15 %), характеризуються нижчою волатильністю прибутковості, вищою здатністю абсорбувати збитки та більш передбачуваною поведінкою в умовах економічного спаду. Для України це створює чіткі орієнтири щодо подальшого вдосконалення системи регулювання. Вітчизняним банкам необхідно не лише формально відповідати мінімальним нормативам, але й посилювати структуру власного капіталу шляхом нарощування складників найвищої якості, реінвестування прибутку та формування додаткових буферів для покриття ризиків, посиленних умовами воєнної економіки. Особливої актуальності набуває запровадження більш жорстких підходів до оцінки ризик-вагових активів, що дозволить коректніше визначати потребу в капіталі та підвищувати прозорість ризик-менеджменту. Не менш важливим напрямом є розвиток внутрішніх процесів оцінки адекватності капіталу, що забезпечують індивідуальний підхід до визначення реального рівня ризиковості діяльності банку та формування необхідного капіталу для її покриття. Сукупно ці кроки створюють основу для інтеграції українського банківського сектору в європейський регуляторний простір і підвищення його здатності до забезпечення сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

ЄЦБ підкреслює, що ліквідність є таким самим важливим елементом фінансової стійкості банків, як і достатність капіталу. У своїх оглядах він звертає увагу на те, що установи, які підтримують коефіцієнт LCR на рівні понад 120 %, демонструють істотно нижчу ймовірність дефолту під час періодів фінансової турбулентності [15].

Для України це підсилює потребу у формуванні більш стабільної ресурсної бази, насамперед шляхом розширення доступу банків до довгострокових фінансових інструментів. Йдеться про подальший розвиток ринку цінних паперів, зростання ролі міжнародних фінансових організацій у наданні довгострокового фінансування та диверсифікації джерел ліквідності. Окрім цього, ефективна політика управління ліквідністю передбачає модернізацію практик управління активами і пасивами, а та-

кож систематичне застосування стрес-тестування для оцінки здатності банків протистояти різним сценаріям ринкових шоків та забезпечувати безперервність операцій.

Дослідження міжнародної консалтингової компанії KPMG [16] свідчить, що банки, які активно впроваджують цифрові сервіси, fintech-рішення та небанківські продукти, такі як інвестиційні, платіжні та страхові сервіси, демонструють вищу прибутковість і більшу операційну гнучкість. У таких установах частка непроцентних доходів становить від 35 % до 50 % загального доходу, що значно знижує залежність бізнесу від коливань процентних ставок і підвищує стабільність діяльності. Для сталого розвитку ринку фінансових послуг України стратегічне значення має розвиток фінтех-екосистеми, полегшення доступу небанківських установ до платіжної інфраструктури та стимулювання партнерства між традиційними банками і технологічними компаніями.

У сучасній світовій практиці концепція фінансової стійкості банків дедалі тісніше пов'язується з принципами ESG, які охоплюють екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності фінансових установ і безпосередньо впливають на функціонування ринку фінансових послуг. Особливу увагу приділяють соціальній відповідальності банків, що проявляється через підтримку соціальних ініціатив, фінансову інклюзію, освіту та розвиток місцевих громад, що формує довіру клієнтів і підвищує стійкість ринку. За даними мережі NGFS [17], понад 120 центральних банків та регуляторів інтегрують "зелені" та соціально орієнтовані критерії у монетарну та наглядову політику, що дозволяє зменшувати вплив кліматичних і соціальних ризиків на банківський сектор і ринок фінансових послуг загалом, а також стимулює залучення стабільних інвестицій. Впровадження екологічно та соціально орієнтованих фінансових продуктів, таких як "зелені" облігації, кредити на енергоефективність та програми підтримки соціально значущих проєктів, сприяє формуванню більш стійкої та прозорої фінансової системи, підвищенню ліквідності ринку та диверсифікації фінансових інструментів. Для України інтеграція принципів ESG і розвитку "зеленого" та соціально відповідального фінансування може стати ключовим чинником зміцнення фінансової системи, підвищення її стійкості до зовнішніх і внутрішніх шоків, розширення доступу до міжнародного капіталу та активної інтеграції у європейські ринки сталого фінансування, що особливо актуально в умовах післявоєнного відновлення економіки та побудови сучасного, соціально відповідального та ефективного ринку фінансових послуг.

Впровадження розглянутих інструментів забезпечення фінансової стійкості банків України в контексті сталого розвитку ринку фінансових послуг може значно підвищити здатність банків протистояти макроекономічним та геополітичним шокам, зменшити ризики ліквідності й капіталу та оптимізувати структуру доходів через диверсифікацію фінансових потоків. Запровадження передових міжнародних підходів до управління ризиками, формування капітальних буферів і дієвих систем стрес-тестування сприятиме більш ефективному функціонуванню банківського сектору в сучасних умовах невизначеності та економічної нестабільності, одночасно інтегруючи принципи сталого розвитку та соціальної відповідальності. Це забезпечить зміцнення довіри інвесторів, розширення доступу українських банків до міжнародних джерел фінансування та створення прозорого й стабільного ринку фінансових послуг, який відповідатиме сучасним світовим стандартам фінансової стійкості та ESG-критеріям.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження дозволило систематизувати сучасні підходи до забезпечення фінансової стійкості банків, узагальнити міжнародний досвід застосування макропруденційних інструментів, управління капіталом і ліквідністю, диверсифікації доходів, цифровізації та впровадження ESG-принципів у банківській діяльності. Встановлено, що фінансова стійкість банків формується не лише через адекватний рівень капіталу та ліквідності, а й через ефективне управління ризиками, за рахунок збільшення частки невідсоткових доходів, інтеграцію принципів соціальної відповідальності та сталого розвитку, а також адаптацію до змін макроекономічного середовища та ринку фінансових послуг.

Глобальна практика демонструє, що на ринку фінансових послуг підвищення фінансової стійкості банків досягається за рахунок диверсифікації доходів, інтеграції принципів сталого розвитку та соціальної відповідальності, посилення капітальних буферів і ефективного управління ліквідністю. Для України реалізація цих інструментів передбачає адаптацію до національних умов, посилення макропруденційного нагляду, розвиток ринку "зелених" фінансів та фінансової інклюзії, а також стимулювання партнерства між банками і технологічними платформами.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку пов'язані з детальнішою розробкою

механізмів інтеграції ESG-принципів у національні банківські практики, оцінкою впливу цифрових фінансових інструментів на фінансову стійкість, адаптацією методів макропруденційного регулювання до умов післявоєнної економіки та вивченням ефективності розвитку ринку "зелених" облігацій і кредитів для стійкого фінансування економічного відновлення країни. Такий підхід дозволить підвищити здатність банків протистояти макроекономічним і геополітичним шокам, забезпечити довгострокову стабільність та інтеграцію української банківської системи у глобальний ринок фінансових послуг.

Література:

1. Халатур, С. М., Величко, А., Павленко, О., Карамушка, О., Губа, М. (2021). Модель аналізу фінансової стійкості банків в умовах VUCA-світу. *Banks and Bank Systems*, т. 16. № 1. с. 182—194. DOI: 10.21511/bbs.16(1).2021.16, URL: <https://businessperspectives.org> (дата звернення: 12.11.2025).
2. Абішева, Д. (2014). Macro-prudential regulation of the financial stability of the banking system of the Republic of Kazakhstan. SSRN Working Paper. URL: <https://papers.ssrn.com> (дата звернення: 12.11.2025).
3. Cihak, Martin; Mare, Davide Salvatore; Melecky, Martin; Mare, Davide S. (2020). Financial Inclusion and Stability: Review of Theoretical and Empirical Links. World Bank Research Observer. <https://doi.org/10.1596/40045>. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/40045>. (дата звернення: 13.11.2025).
4. Raz, Arisyi and Dwita Mariana, Christy. (2024). Central banks' financial stability orientation and bank risk-taking. *Journal of Financial Stability*. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5575092>. (дата звернення: 13.11.2025).
5. Poblacion Garcia, Francisco Javier and Suarez Nuria. (2025), A Study on the Interaction of Capital, Liquidity and Bank Stability. ECB Working Paper. №. 2025/3134. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5585191> (дата звернення: 12.11.2025).
6. Abbas, Faisal; Younas, Zahid Irshad (2021): How do bank capital and capital buffer affect risk: Empirical evidence from large US commercial banks, *Journal of Central Banking Theory and Practice*, ISSN 2336-9205, Sciendo, Warsaw, Vol. 10, Iss. 2, pp. 109-131. URL: <https://doi.org/10.2478/jcbtp-2021-0016>. (дата звернення: 13.11.2025).
7. Pratomo, W. A., Warokka, A., Yudaruddin, R., & Aqmar, A. Z. (2025). Economic Freedom and Banking Performance: Capital Buffers as the Key to Profitability and Stability in Liberalized Markets. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(10), 544. URL: <https://doi.org/10.3390/jrfm18100544>. (дата звернення: 13.11.2025).
8. Huu Vu, T., & Thanh Ngo, T. (2023). Bank capital and bank stability: The mediating role of liquidity creation and moderating role of asset diversification. *Cogent Business & Management*, 10 (2). URL: <https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2208425>. (дата звернення: 13.11.2025).
9. Abdallah Khaled Al-Habashneh, Ibrahim Naser Khatatbeh and Khaled Mohammed Alzubi (2023). The impact of income diversification on the stability of listed Jordanian commercial banks during the COVID-19 pandemic. *Banks and Bank Systems*, 18(3), 35—48. URL: [doi:10.21511/bbs.18\(3\).2023.04](https://doi.org/10.21511/bbs.18(3).2023.04). (дата звернення: 12.11.2025).
10. Adem, M. A. (2022). Impact of income diversification on bank stability: a cross-country analysis. *AJAR (Asian Journal of Accounting Research)*, 8 (2), 133—144. URL: <https://doi.org/10.1108/ajar-03-2022-0093>. (дата звернення: 12.11.2025).
11. Altunbas, Y., Binici, M., & Gambacorta, L. (2017). Macroprudential Policy and Bank Risk. (BIS Working Papers; No. 646). Bank for International Settlements (BIS). URL: <https://www.bis.org/publ/work646.pdf>. (дата звернення: 13.11.2025).
12. Karlstrom, Peter. (2023). Macroprudential Policy, Household Credit Booms, and Banks' Systemic Risk. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4634075>. (дата звернення: 13.11.2025).
13. Eugen Tereanu, Markus Behn, Jan Hannes Lang and Marco Lo Duca. (2022). The transmission and effectiveness of macroprudential policies for residential real estate. ECB Discussion Paper. URL: https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/macroprudential-bulletin/html/ecb.mpbu202210_3~b569204afa.en.html. (дата звернення: 14.11.2025).
14. Basel III: Finalising post-crisis reforms. Basel Committee on Banking Supervision: website. December 2017. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>. (дата звернення: 12.11.2025).
15. Budnik, K., I. Dimitrov, J. Groß, P. Kusmierczyk, M. Lampe, G. Vagliano, and M. Volk (2022), The economic impact of the NPL coverage expectations in the euro area. Occasional Paper Series, European Central Bank. 297. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scrpps/ecb.op297~e4d8b4ce0f.en.pdf>. (дата звернення: 14.11.2025).
16. KPMG (2023). Evolving banking business models: How banks are transforming for the digital

age. Global Banking Report. URL: <https://kpmg.com/xx/en/our-insights/transformation/operational-and-cost-transformation-in-banking.html>. (дата звернення: 14.11.2025).

17. NGFS (2022). Scaling up green finance: The role of central banks and supervisors. URL: <https://www.mainstreamingclimate.org/organisation/central-banks-and-supervisors-network-for-greening-the-financial-system-ngfs>. (дата звернення: 14.11.2025).

References:

1. Khalatur, S. M., Velychko, L., Pavlenko, O., Karamushka, O. and Huba, M. (2021), "A model for analyzing the financial stability of banks in the VUCA-world conditions", Banks and Bank Systems, vol. 16, no. 1, pp. 182—194, available at: <https://businessperspectives.org> (Accessed 12.11.2025). DOI: 10.21511/bbs.16(1).2021.16

2. Abisheva, D. (2014), "Macro-prudential regulation of the financial stability of the banking system of the Republic of Kazakhstan", SSRN Working Paper, available at: <https://papers.ssrn.com> (Accessed 12.11.2025).

3. Cihak, M. Mare, D. S. Melecky, M. and Mare, D. S. (2020), "Financial Inclusion and Stability: Review of Theoretical and Empirical Links", World Bank Research Observer, vol. 5, available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/40045>. (Accessed 13.11.2025). <https://doi.org/10.1596/4004>

4. Raz, A. and Dwita M. C. (2024), "Central banks' financial stability orientation and bank risk-taking", Journal of Financial Stability. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5575092>.

5. Poblacion, G. Francisco, J. and Suarez, N. (2025), "A Study on the Interaction of Capital, Liquidity and Bank Stability", ECB Working Paper, vol. 2025/3134. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5585191>.

6. Abbas, F. and Younas, Z. I. (2021), "How do bank capital and capital buffer affect risk: Empirical evidence from large US commercial banks", Journal of Central Banking Theory and Practice, Vol. 10, Iss. 2, pp. 109—131. <https://doi.org/10.2478/jcbtp-2021-0016>.

7. Pratomo, W. A., Warokka, A., Yudaruddin, R., & Aqmar, A. Z. (2025), "Economic Freedom and Banking Performance: Capital Buffers as the Key to Profitability and Stability in Liberalized Markets", Journal of Risk and Financial Management, vol. 18(10), 544. <https://doi.org/10.3390/jrfm18100544>.

8. Huu Vu, T., & Thanh Ngo, T. (2023), "Bank capital and bank stability: The mediating role of liquidity creation and moderating role of asset

diversification", Cogent Business & Management, vol. 10 (2). <https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2208425>.

9. Al-Habashneh, A. K. Khatatbeh, I. N. and Alzubi, K. M. (2023), "The impact of income diversification on the stability of listed Jordanian commercial banks during the COVID-19 pandemic", Banks and Bank Systems, vol. 18 (3), pp. 35—48. doi:10.21511/bbs.18(3).2023.04.

10. Adem, M. A. (2022), "Impact of income diversification on bank stability: a cross-country analysis", AJAR (Asian Journal of Accounting Research), vol. 8 (2), pp. 133—144. <https://doi.org/10.1108/ajar-03-2022-0093>.

11. Altunbas, Y., Binici, M., & Gambacorta, L. (2017), "Macroprudential Policy and Bank Risk. (BIS Working Papers; No. 646)", Bank for International Settlements (BIS), available at: <https://www.bis.org/publ/work646.pdf>. (Accessed 13.11.2025).

12. Karlstrom, P. (2023), "Macroprudential Policy, Household Credit Booms, and Banks' Systemic Risk". <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4634075>.

13. Tereanu, E. Behn, M. Lang, J. H. and Lo Duca, M. (2022), "The transmission and effectiveness of macroprudential policies for residential real estate", ECB Discussion Paper, available at: https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/macroprudential-bulletin/html/ecb.mpbu202210_3~b569204afa.en.html. (Accessed 14.11.2025).

14. Basel Committee on Banking Supervision (2017), "Basel III: Finalising Post-Crisis Reforms", available at: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>. (Accessed 12.11.2025).

15. Budnik, K., I. Dimitrov, J. Groß, P. Kusmierczyk, M. Lampe, G. Vagliano, and M. Volk (2022), "The economic impact of the NPL coverage expectations in the euro area", Occasional Paper Series, European Central Bank, vol. 297, available at: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op297~e4d8b4ce0f.en.pdf>. (Accessed 14.11.2025).

16. KPMG (2023), "Evolving banking business models: How banks are transforming for the digital age", Global Banking Report, available at: <https://kpmg.com/xx/en/our-insights/transformation/operational-and-cost-transformation-in-banking.html>. (Accessed 14.11.2025).

17. NGFS (2022), "Scaling up green finance: The role of central banks and supervisors", available at: <https://www.mainstreamingclimate.org/organisation/central-banks-and-supervisors-network-for-greening-the-financial-system-ngfs>. (Accessed 14.11.2025).

Стаття надійшла до редакції 17.11.2025 р.